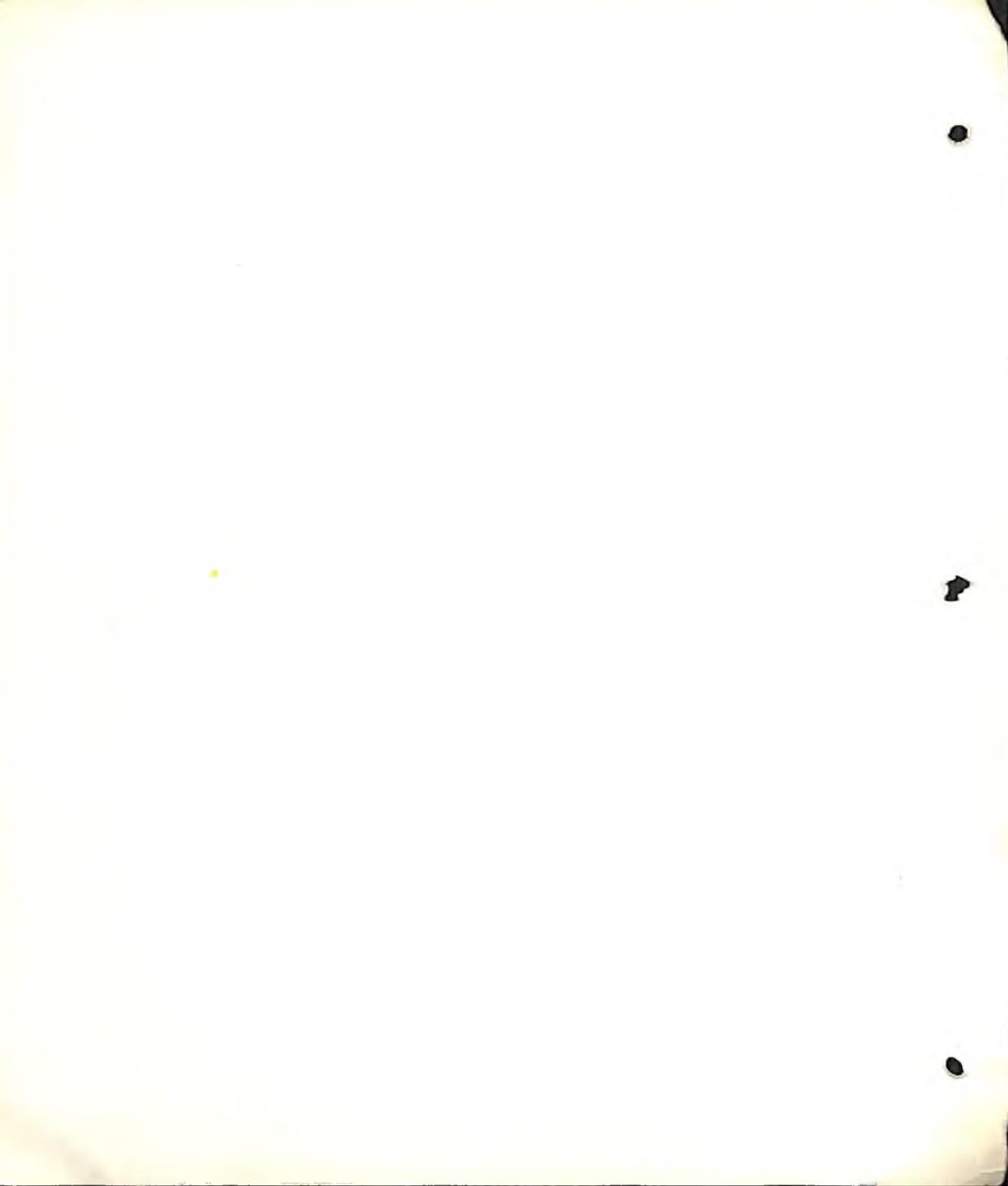

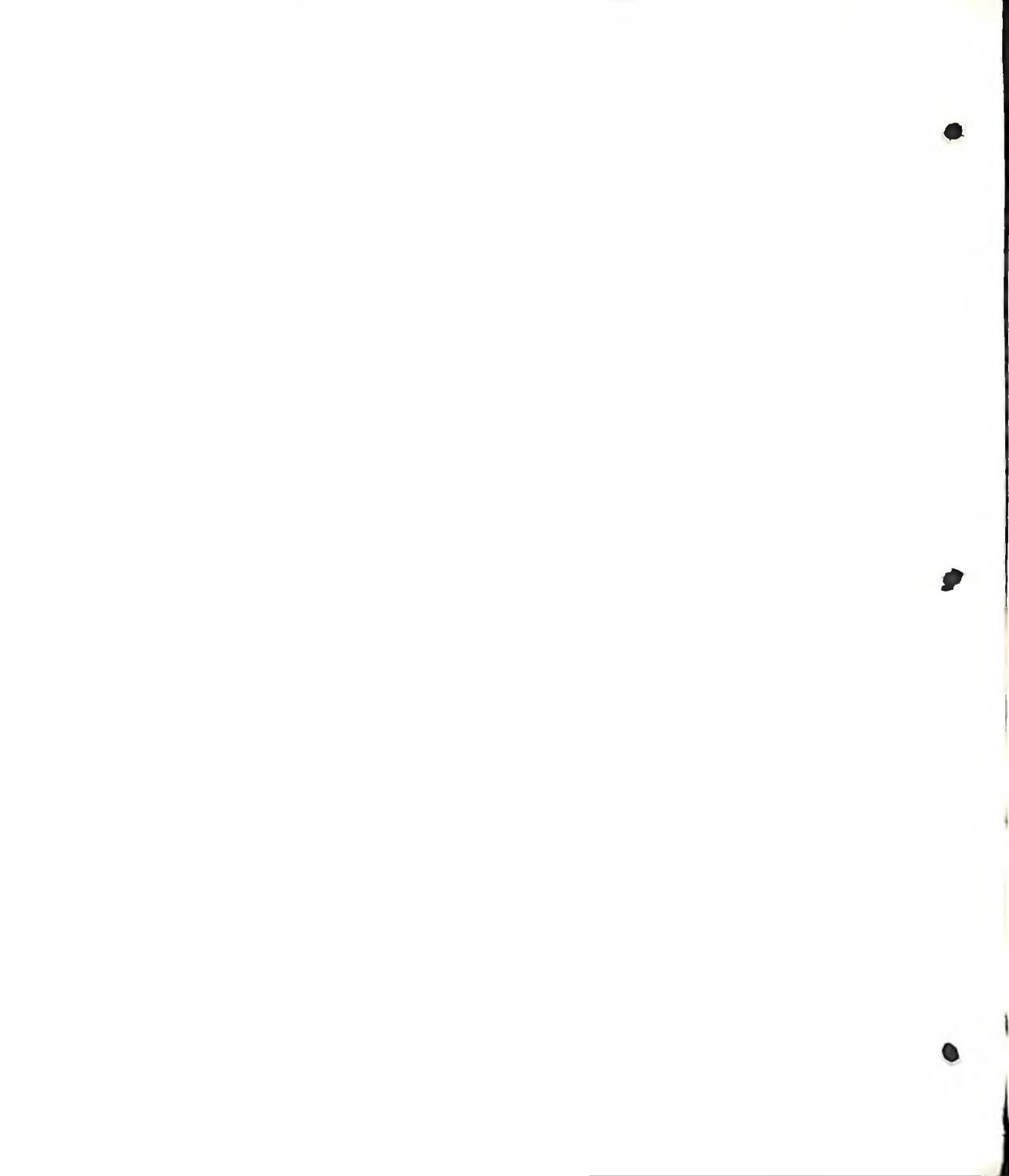

100

година професионалних позоришта у Југославији
godina profesionalnih kazališta u jugoslaviji.
100 godina na profesionalnите театри во југославија

IZLOŽBA
100 GODINA
PROFESSIONALNIH
POZORIŠTA
U JUGOSLAVIJI

5.-15. FEBRUAR 1961.
BEOGRAD

IZLOŽBU ORGANIZOVALA ZAJEDNICA PROFESIONALNIH
POZORIŠTA SA ODBOROM ZA IZLOŽBU:

Milena Nikolić, upravnik Muzeja pozorišne umetnosti NR Srbije, Beograd

Dr. Slavko Batušić, rukovodilac Muzeja i arhiva HNK, Zagreb

Janko Travnen, direktor Slovenskog gledališkog muzeja, Ljubljana

Luka Dotlić, sekretar Sterijinog pozorja, Novi Sad

Dr. Niko Martinović, direktor Centralne narodne biblioteke, Cetinje

Hamid Dizdar, direktor Gradske arhive, Sarajevo

Jovan Bošković, književnik i direktor Drame Narodnog teatra, Skoplje

Katalog i Scenario izložbe Milena Nikolić
u saradnji sa Odborom za izložbu

Projektant
Dušan Ristić

Tehnička obrada
Nikola Dragnić

„Kod vas Srbalja pozorište nije vandrokaško društvo koje iz nužde putuje da se hlebom prehrani, već je vama cilj da narodu ulivate viteški duh, da mu budite svest i ponos, i da ga oduševljavate za sve što je srpsko i narodno, a to ne sme biti“.

(Guverner Vojvodine general Kronini 1859 srpskim deputatima koji su tražili dozvolu za osnivanje pozorišta).

P R E D G O V O R

ajednica jugoslovenskih pozorišta, pripremajući proslavu stogodišnjeg jubileja profesionalnih jugoslovenskih pozorišta, formirala je i Odbor za izložbu, u koji su ušli pozorišni istoričari, muzealci i arhivisti iz svih republika.

Svestan istorijskog značaja ovog jubileja kao i koristi koju istorija pozorišta, ova važna a zapostavljena oblast kulturne istorije, može da ima od jedne ovakve jugoslovenske manifestacije, Odbor je svesrdno i oduševljeno prihvatio da pripremi izložbu, iako je bio svestan mnogobrojnih teškoća; trebalo je koncipirati izložbu pre no što je napisana istorija pozorišta pojedinih jugoslovenskih naroda koja bi sagledala istorijske pojave i ličnosti iz savremenog aspekta i sa istim naučnim kriterijumima.

Zajednički počeci i stalne veze jugoslovenskih pozorišta kroz istoriju, razmene upravnika, reditelja, glumaca, repertoara; krstarenja mnogobrojnih putujućih družina iz Vojvodine i Srbije po svim jugoslovenskim oblastima, tada razjedinjenim ne samo pokrajinskim nego i državnim granicama, upućuju istraživače na zajednička proučavanja posle kojih se tek mogu napisati pojedinačne i zajednička istorija pozorišta jugoslovenskih naroda.

Delovanje jugoslovenskih pozorišta kroz čitav 19 vek toliko je vezano sa borbom jugoslovenskih naroda za političku, društvenu i kulturnu samostalnost da zaslužuje da se u stotoj profesionalnoj godini postojanja ovih narodnih ustanova, počne sistematski i naučno baviti njihovim razvojem; iz te bogate tradicije izvući će se nove snage i još jasnije pokazati da je pozorište kroz decenije bilo jedno od glavnih žarišta kulture jugoslovenskih naroda, a da je i danas matica mnogih novih kulturnih ustanova: radija, filma, televizije, nove, reformisane škole.

Ova izložba nije prva jugoslovenska pozorišna izložba. Godine 1955 postavljena je na Kolumbijskom univerzitetu u Njujorku izložba o pozorištima u Jugoslaviji, a iste godine druga u Dubrovniku povodom Kongresa ITI-a, sa koje su delimično eksponati preneti u Beč, gde je Jugoslavija učestvovala na Evropskoj teatarskoj izložbi 1955. Ove dve izložbe međutim, premane na liniji Beograd-Zagreb-Ljubljana, nisu bile u punom smislu jugoslovenske.

Ovom izložbom načinjen je — verujem — značajan korak napred jer su izloženi takođe i dokumenti o razvoju pozorišta u Bosni, Hercegovini, Crnoj Gori i Makedoniji, među kojima je veliki broj dosad nepoznatih, što izložbi daje posebnu vrednost.

Pozorišni život u porobljenoj Bosni, Hercegovini, Crnoj Gori i Makedoniji sačinjavala je, kroz istoriju, u prvom redu aktivnost amaterskih društava, koja je izvirala iz stalne potrebe za nacionalnom i društvenom afirmacijom, a zatim gostovanja profesionalnih pozorišta, posebno putujućih družina iz Vojvodine i Srbije, koje su vremenom postale i matice pojedinih profesionalnih pozorišta u ovim oblastima.

Istovremeno, svaka od ovih oblasti doprinela je bogaćenju jugoslovenskog repertoara dajući nekoliko dramskih dela koja ulaze u istoriju jugoslovenskog pozorišta i dramske književnosti, da pomenemo samo nekoliko: Jazavac pred sudom, Zuluméar, Hasanaginica (A. Šantića), Pod maglom. Posebno mesto pripada Gorskom vijencu, delu izuzetne vrednosti, koje će kroz istoriju često privlačiti pozorišne stvaraoce da ga realizuju na sceni.

Za pozorišni život u Makedoniji karakteristično je da se u 19 veku javljaju pozorišni komadi na makedonskom jeziku pre osnivanja stalnog makedonskog pozorišta, koje će se roditi tek u Revoluciji; do tog vremena komadi na makedonskom jeziku prikazuju se samo ponekad, ilegalno ili cenzurisani, „u dijalektu“ po shvatanju tadašnjih režima.

Odboru je ova izložba povod da pomogne da se u toku jubilarne godine, pored istorijskih istraživanja, urede arhivi po pozorištima gde još nisu sređeni, da bi se sistematski čuvala i sredila građa, ne samo slučajno prikupljena i sačuvana samo kao papirnati dokument ili fotografija. Savremena tehnička sredstva (magnetofon, film i dr.) mogu da snime i sačuvaju glasove na trakama i pločama, velike kreacije živog pozorišta na filmu, što će pozorišnu umetnost učiniti manje efemernom, a istovremeno još u jednoj formi društveno korisnom, jer se taj materijal, umnožen, može izvanredno koristiti po školama u nastavne svrhe.

Bio bi to izvanredan fond kad bi se u toku jubilarne godine snimile vrhunska dramska dela iz kulturnog nasleđa, i ne samo iz kulturnog nasleđa; neka u izvornom tekstu (Dundo Maroje, Gorski vijenac, Martin Krpan, Jazavac pred sudom, Koštana itd.), neka samo na magnetofonske trake ili na ploče, a neka filmski.

Neće zavisiti, naravno, samo od Odbora, ostvarivanje ovih zamisli, već i od svih onih koji su zainteresovani da se grada o živom pozorištu sistematski čuva, a i od onih koji su zainteresovani da se nastava književnosti i jezika odvija u duhu reforme školstva.

U istorijskom razdoblju, pored uvoda, izložba se odvija tokovima razvoja četiri matične pozorišne kuće: Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu, Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, Slovenskog narodnog gledališča u Ljubljani, Narodnog pozorišta u Beogradu, i putujućih pozorišnih družina koje su, uporedo sa stalnim pozorištima, svojevrsna matica mnogih pozorišta koja se kasnije formiraju.

U savremenom razdoblju, u kome je zbog brojnosti, raznolikosti i fisionomija i repertoara pozorišta, teško uhvatiti istorijske tokove i idejne pravce, što i nije cilj ove izložbe, samo se uopšteno i takoreći simbolično prikazuju pozorišni centri i pojedina pozorišta, ona koja su na traženje Odbora poslala svoje eksponate.

Milena JOVANOVIĆ-NIKOLIĆ

I I S T O R I J S K O R A Z D O B L J E

U V O D U I Z L O Ž B U

F O T O G R A F I J A

- 1 Dositej O KOMEDIJI 1793
- 2 JOVAN RAJIĆ (1726—1801) istoričar i pisac prve srpske nacionalne tragedije „Uroš V“
- 3 Rajić TRAGEDIJA O SMRTI UROŠA V., Budim 1798, prva prikazana svetovna drama u Sremskim Karlovcima
- 4 SREMSKI KARLOVCI U XVIII veku
- 5 ANTON LINHART (1756—95) začetnik slovenačke dramske književnosti
- 6 LJUBLJANA — POD TURNOM, gde su, izvan zidina, slovenački daci 1670 počeli sa predstavama na slovenačkom jeziku
- 7 Linhart ŽUPANOVA MICKA i VESELI DAN ili MATIČEK SE ŽENI. Naslovne strane
- 8 Linhart ŽUPANOVA MICKA 1848, Ljubljana. Plakat
- 9 ŽIGA COJS (1747—1819) mecena slovenačkih pozorišnih početnika
- 10 GOLFANI STARC 1822, Ljubljana. Plakat
- 11 KONGRESNI TRG U LJUBLJANI oko 1850 sa starim pozorištem. Izgorelo 1887
- 12 Vujić KREŠTALICA, Budim 1814, prevod Kocebuovog komada „Papagaj“. Vujić je Kreštalicu prikazao u avgustu 1813 u Pešti i njome započeo srpsko svetovno pozorište. Naslovna strana
- 13 Stefanović SMRT UROŠA PETOG iz 1864, prvo izdanje u Budimu 1840, sa velikim uspehom prikazana 1825 u Novom Sadu. Naslovna strana
- 14 JOVAN STERIJA POPOVIĆ (1806—56) veliki jugoslovenski komediograf
- 15 Sterija SVETISLAV I MILEVA 1827, LAŽA I PARALAŽA 1830, TVRDICA 1837. Naslovne strane
- 16 JOAKIM VUJIĆ (1772—1847) direktor Knjažesko-srbskog teatra u Kragujevcu
- 17 KRAGUJEVAC u vreme Vujičevih predstava 1835
- 18 JOAKIM PRED MILOŠEM iz „Putешestvija po Serbiji“ 1828
- 19 KONSTANTIN POPOVIĆ-KOMORAS (1795—1871) organizator dilektantskih predstava u Novom Sadu i pisac popularnih komada
- 20 Komoraš TURCI U BOSNI 1834. Naslovna strana
- 21 MAKSIM BREŽOVSKI (1811—90) organizator, upravnik i najistaknutiji član Letećeg dilektantskog pozorišta
- 22 JOVAN KAPDEMORD (1817—) jedan od prvih i istaknutih glumaca Letećeg dilektantskog i Domorodnog teatralnog društva
- 23 STARO KAZALIŠTE NA MARKOVOM TRGU (1834—95) u kojem je davalo predstave Domorodno teatralno društvo 1840
- 24 GLEDALIŠTE KAZALIŠTA NA MARKOVOM TRGU sagrađeno 1834. Rekonstrukcija arh. Frojdenrajha

- 25 UGOVOR članova novosadskog Le-tećeg dilektantskog pozorišta i Ilir-ske čitaonice u Zagrebu, sklopljen 19 V 1840 u Petrovaradinu
- 26 Kukuljević JURAN I SOFIA 1840, predstava sa kojom je počelo delovanje Domorodno teatralno dru-štvo u Zagrebu. Plakat
- 27 MILOŠ OBILIĆ 1840, prva od šest Sterijinih premijera u Zagrebu. Naj-stariji sačuvani plakat izvođenja Ste-rije
- 28 VATROSLAV LISINSKI (1819—54) hrvatski kompozitor prvih narodnih opera „Ljubav i zloba“ i „Porin“
- 30 Lisinski LJUBAV I ZLOBA 1846, repriza prve hrvatske opere. Plakat
- 30 ATANASIJE NIKOLIĆ (1803—82) organizator dilektantskih predstava u Novom Sadu i Kragujevcu i organi-zator Teatra na Đumruku u Beogradu 1841
- 31 Sterija SMRT STEFANA DEČAN-SKOG 1841 u Teatru na Đumruku. Plakat
- 32 NEVINI STID 1842 u Teatru na Đu-mraku. Plakat
- 33 NIKOLA ĐURKOVIĆ (1812—75) or-organizator i glumac pozorišta u Pan-čevu, prevodilac, prerađivač stranih komada i kompozitor. U Beogradu „Kod Jelena“ 1847/48 daje sa svojim pozorištem veći broj predstava
- 34 Sterija SVETISLAV I MILEVA u Velikoj pivari u Beogradu 1857, Društvo mlađeži Srbske. Plakat

GLAVNI DEO IZLOŽBE

OSNIVAČI STALNIH PROFESIONALNIH POZORIŠTA

- 35 JOVAN ĐORĐEVIĆ (1826—1900) osnivač i prvi upravnik SNP u Novom Sadu i prvi upravnik NP u Beogradu
- 36 DIMITRIJE DEMETER (1811—72) osnivač i artistički ravnatelj HNK od 1840 do 1868, kao književni ravnatelj do smrti. Autor tragedije „Te-uta“, izvedene 1864
- 37 FRAN LEVSTIK (1831—87) pesnik, osnivač slovenačkog stalnog profesio-nalnog pozorišta i idejni vod Dram-skog društva u Ljubljani, osnovanog 1866/67

SRPSKO NARODNO POZORIŠTE U NOVOM SADU

- 38 NOVI SAD 60-tih godina XIX veka
39 LAZA KOSTIĆ (1841—1910) kao omladinac
40 INKOGNITO 1861. Zajednica omladine u Pešt i daje predstavu u korist SNP-a u Novom Sadu. Plakat
41 Sterija MILOŠ OBILIĆ, Vršac 1861. Plakat
42 SVETOZAR MILETIĆ (1826—1901) politički vođ Srba u Ugarskoj, jedan od inspiratora osnivanja Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu
43 STEFAN BRANOVAČKI (1804—80) jedan od osnivača Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu
44 JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ (1833—1905) jedan od osnivača Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu
45 DEO ZAPISNIKA o osnivanju Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu 1861
46 MOLBA glumaca za pristup u Srpsko narodno pozorište u Novom Sadu 1861
47 DIMITRIJE RUŽIĆ (1841—1912) veliki srpski glumac romantičarske epohе, Novi Sad
48 DRAGINJA RUŽIĆ (1835—1905) istaknuta prvakinja SNP-a u Novom Sadu
49 KRALJ RIKARD III, povodom svetkovine tristagodišnjice Šekspirova rođenja, izveden u odlomcima 1864 u Novom Sadu. Plakat
50 LAZA TELEČKI (1839—73) odličan karakterni glumac i vrlo aktivan prevodilac i „posrbljivač“ pozorišnih komada, Novi Sad
51 IZVEŠTAJ Laze Telečkog o gostovanju novosadskog pozorišta u Osijeku 1863
52 PAJA MARINKOVIĆ (1832—71) glumac i Đorđevićev zamenik u novosadskom pozorištu
53 DRAGA DIMITRIJEVIĆ-DEJANOVIĆ (1840—71) glumica i romantičarski pesnik, prva žena u Srbu borac za prava žena, Novi Sad

- 54 Sterija MILOŠ OBILIĆ, Vršac 1861. Plakat
- 55 MILKA GRGUROVA (1840—1924) kao Ljubica (M. Ban: Mejrima). Počela u Novom Sadu, 1868 prešla u Beograd, gde je stekla slavu najveće srpske tragedkinje
- 56 ANSAMBL SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA U NOVOM SADU 1864
- 57 LAZA KOSTIĆ (1841—1910) dramski pisac i prvi srpski prevodilac Šekspira
- 58 Kostić MAKSIM CRNOJEVIĆ 1869. Plakat
- 59 Kostić ROMEO I JULIJA 1876. Plakat
- 60 Kostić PERA SEGEDINAĆ 1887. Naslovna strana
- 61 ANTONIJE-TONA HADŽIĆ (1833—1917) upravnik novosadskog pozorišta od 1868 i do 1914 ima presudan uticaj na njegov razvoj. Uređuje „Pozorište“ od 1871 do 1908
- 62 POZORIŠTE, organ Društva za SNP, prvi je pozorišni list na Balkanu. Izlazi od 1871—1908 u Novom Sadu
- 63 KOSTA TRIFKOVIĆ (1843—79) istaknuti komediograf romantičarske epohe
- 64 Trifković IZBIRAČICA. Faksimil
- 65 DURA JAKŠIĆ (1832—78) pesnik i pisac romantičarskih drama „Seoba Srba“, „Stanoje Glavaš“ i „Jelisaveta“
- 66 Jakšić DRAME, Beograd 1883. Naslovna strana
- 67 SOFIJA POPOVIĆ-VUJIĆ (1851—1921) istaknuta dramska umetnica, Novi Sad
- 68 PERA DOBRINOVIC (1853—1923) najveći srpski glumac i jedan od najvećih jugoslovenskih dramskih umetnika svih vremena, kao Kir-Janja. Novi Sad
- 69 PERA DOBRINOVIC kao Panta u „Sačurici i šubari“ od Okruglića-Sremca
- 70 LENKA HADŽIĆ (1860—97) jedna od najdarovitijih glumica novosadskog pozorišta
- 71 ZGRADA SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA u Novom Sadu, sagrada 1895, izgorela 1928
- 72 ANDRIJA LUKIĆ i TINKA LUKIĆ 1902, istaknuti članovi novosadskog pozorišta
- 73 DEO ANSAMBLA novosadskog pozorišta 1905
- 74 DIMITRIJE SPASIĆ (1861—1942) glumac, reditelj i odličan pedagog mlađih glumačkih naraštaja u Novom Sadu
- 75 MARTA TODOSIĆ, odlična karakterna glumica, Novi Sad
- 76 KOČA VASILJEVIĆ (1863—1926) nosilac herojskog i tragičarskog repertoara, Novi Sad
- 77 MILKA MARKOVIĆ (1869—1930) velika srpska tragedkinja početkom XX veka, Novi Sad
- 78 DRAGA SPASIĆ (1876—1938) operska i operetska pevačica u Novom Sadu i Beogradu i istaknuti borac naprednog pokreta
- 78a ANSAMBL NOVOSADSKOG POZORIŠTA IZ 1925
- 79 ANSAMBL NOVOSADSKOG POZORIŠTA 1930
- 80 PROSLAVA 60 GODIŠNICE Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu 1921 — kao delegati iz Zagreba Julije Benešić, Marija Ružička-Stroci, Branko Gavela i dr.
- 81 LIKOVI IZ KOMADA NA DNU od Gorkog u NP Dunavske banovine u Novom Sadu
- 82 Pirandello HENRIH IV u NP Dunavske banovine u Novom Sadu
- 83 LIKOVI IZ HAMLETA u NP Dunavske banovine u Novom Sadu
- 84 Šenher DEČJA TRAGEDIJA u NP Dunavske banovine u Novom Sadu

HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U ZAGREBU

- 85 ZAGREB 1853
- 86 ORIGINALNI TEKST PRVOG HRVATSKOG KAZALIŠNOG ZAKONA iz 1861
- 87 AUGUST ŠENOA (1838—81) romanopisac, kazališni kritičar, komediograf i prevodilac, umjetnički ravnatelj zagrebačkog kazališta 1868—1871
- 88 JOSIP FROJDENRAJH (1827—81) jedan od osnivača zagrebačkog kazališta, glumac, redatelj, autor pučkih gluma „Graničari“ i „Crna kraljica“, delovao na pozornici od 1845 i stekao najveće zasluge za razvoj hrvatske glume
- 89 ADAM MANDROVIĆ (1839—1912) glumac, redatelj, pedagog, direktor drame i intendant zagrebačkog kazališta, kreator opsežnog klasičnog i domaćeg repertoara, delovao u Beogradu, Sofiji i svim kazalištima Slavenskog Juga
- 90 IVAN ZAJC (1832—1914) hrvatski kompozitor (30 opusa za pozornicu), organizator i prvi direktor zagrebačke Opere, kojom upravlja 1870—1889
- 91 PRVA IZVEDBA DUBRAVKE na zagrebačkoj sceni 1888. Plakat
- 92 Zajc MISLAV, premijera sa kojom je počela delovanje stalna hrvatska Opera, kojom do 1889 upravlja kompozitor i dirigent Ivan Zajc. Plakat
- 93 MILKA TRNINA (1863—1941) kao Fidelio (Beethoven), najveća hrvatska pevačica u prošlom veku. Slavljena kao interpret Vagnerovih uloga, nastupala na svečanim igrama u Minhenu i Bajrojtu, u Londonu, Rusiji i Metropoliten operi u Njujorku
- 94 SVEČANO OTVARANJE NOVE ZGRADE Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, 14 X 1895. Plakat
- 95 ZGRADA HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA u Zagrebu, otvorena 1895
- 96 Dr. STJEPAN MILETIĆ (1868—1908) intendant-reformator zagrebačkog kazališta; za vreme njegove uprave 1894—98 doseglo najviši umjetnički uspon u drami i operi. Miletić je bio književnik, dramatičar, kritičar i teatrolog

-
- 97 STARA GARDA HRVATSKE DRAME 1898
- 98 MARIJA RUŽIČKA STROCI (1850—1937) najveća hrvatska dramska umetnica, punih 69 godina prvakinja zagrebačke drame u kojoj je ostvarila nezaboravne kreacije, kao Beatrice u Šekspirovoj komediji „Mnogo vike ni za što“ 1890
- 99 ANDRIJA FIJAN (1851—1911) kao Manfred (Bajron) 1897, najveći hrvatski traged; Hamlet, Otelo, Koriolan, Hlestakov i Sirano zagrebačke pozornice na kojoj dominira od 1873. Delovao i kao redatelj, direktor drame i intendant
- 100 LJERKA ŠRAM i MILOŠ CVETIĆ u Sarduovoj komediji „Madam San-žen“ 1894, Zagreb
- 101 KRALJ ANDRIJA U SPLITU, živa slika 1894, jedina sačuvana fotografija iz starog kazališta na Markovom trgu u Zagrebu
- 102 O grizović HASANAGINICA 1909. Redatelj Josip Bah Nina Vavra — Hasanaginica
- 103 PRVO GOSTOVANJE OPERE Hrvatskog narodnog kazališta u Beogradu, u maju 1911. Članovi i uprave zagrebačkog kazališta i beogradskog pozorišta pred pozorišnom zgradom u Beogradu
- 104 MILICA MIHIČIĆ (1864—1950) prvakinja zagrebačke drame u kojoj od 1890 do kraja života kreirala opsežan repertoar u realističkim dramama i salonskim komedijama, u naslovnoj ulozi Berton-Simonove komedije „Zaza“ 1899
- 105 MILA DIMITRIJEVIĆ, velika dramska umetnica, predstavnica slavne „stare garde“, članica zagrebačke drame od 1894 do današnjih dana
- 106 IVO RAIĆ (1882—1931) kao Romeo 1903. Delovao u Pragu, Berlinu i Hamburgu, a od 1909 u Zagrebu, gde kao glumac i redatelj ostvaruje kultivirane i profinjene kreacije
- 107 PREVODI DRAMSKIH DELA IVE VOJNOVIĆA na nekoliko stranih jezika u periodu od 1904—1925 godine
- 108 JOSIP PAVIĆ prvak zagrebačke drame, interpret svestranog repertoara, kao Hamlet
- 109 VIKA PODGORSKA, prvakinja drame, kao Sveti Ivana (B. Šo) 1925. Kao nekad Ružička-Stroci i Fijan, u razdoblju između dva rata umetnički duo Podgorska-Dujšin reprezentira najviša dostignuća umetnosti naše glume
- 110 DUBRAVKO DUJŠIN (1894—1947), prvak drame, kao Leone (Krlježa: Gospoda Glemabajevi) 1929, interpretira veliki repertoar klasičnih, domaćih i svetskih pisaca. Najveća glumačka ličnost svoga vremena
- 111 ZINKA KUNC, najveća jugoslavenska pevačica novijeg vremena, u naslovnoj ulozi Belinijeve „Norme“ u Metropoliten Operi u Njujorku
- 112 FJODOR ŠALJAPIN kao Boris Godunov na zagrebačkoj sceni 1935
- 113 SARA BERNAR kao Toska (Sardu). Slavna francuska umetnica gostovala je u zagrebačkom kazalištu 1899 u naslovnoj ulozi Sarduove drame „Toska“ (na fotografiji) i kao „Gospoda s kamelijama“ (Dima), a 1909 u naslovnoj ulozi Sarduove drame „Vjetka“
- 114 MARKO VUŠKOVIĆ (1877—1960) u naslovnoj ulozi opere „Evgenije Onjegin“ Čajkovskog 1911; proslavio se kao kreator baritonskih partijsa na evropskim i američkim scenama
- 115 MAJA STROCI kao Desdemona u Verdijevoj operi „Otelo“; delovala od 1910 kao prvi koloraturni sopran zagrebačke Opere
- 116 MOSKOVSKI HUDOŽESTVENI TEATAR, sa Stanislavskim na čelu, gostovao je u Zagrebu s trijumfalnim uspesima u novembru 1922. Oproštaj s velikim umetnicima na zagrebačkom kolodvoru

- 117 Krleža GALICIJA 1920, prvo dramsko delo našeg velikog dramskog pisca. Plakat otkazane premijere zbog generalnog štrajka radnika kojim radništvo odgovara na zloglasnu „Obznanu“
- 118 Krleža VUČJAK 1923 u Zagrebu Redatelj: Branko Gavela, scenograf. Ljubo Babić
- 119 PRVO GOSTOVANJE DRAME BE-OGRADSKOG NARODNOG POZO-RIŠTA U ZAGREBU, marta 1924; članovi i uprave i beogradskog pozorišta i zagrebačkog kazališta pred kazališnom zgradom u Zagrebu
- 120 Šekspir NA TRI KRALJA 1924 u Zagrebu. Redatelj: Branko Gavela, scenograf Ljubo Babić. Za ovu inscenaciju dobio je Ljubo Babić grand prix na izložbi dekorativnih umjetnosti u Parizu 1925
- 120a Brezovacki DIOGNES 1926 u Zagrebu. Redatelj Branko Gavela, scenograf Ljubo Babić
- 121 Begović PUSTOLOV PRED VRA-TIMA 1926 u Zagrebu. Redatelj: Branko Gavela, scenograf: Ljubo Babić
Vika Podgorska — Djevojka
- 122 AKT KAZALIŠNE KOMISIJE kod Kr. banske uprave u Zagrebu iz 1937 kojim se dozvoljava prikazivanje Krležine drame „U logoru“ (prerađena „Galicija“) „uz provedbu sljedećih napomena...
- 123 Gundulić DUBRAVKA 1928 u Zagrebu. Redatelj: Tito Stroci, scenograf: Ljubo Babić
Franjo Sotošek-Redovnik
- 124 Kosor POŽAR STRASTI 1934 u Zagrebu
Redatelj: Branko Gavela, scenograf: Ljubo Babić
Dujšin-Ilarija Šalić, Afrić-Ilja, Mi-lanov-Lugar, Marićić-Šumar
- 125 Molier TARTIF 1937 u Zagrebu Redatelj: Ka Mesaric, scenograf: Ljubo Babić
- 126 Zajc NIKOLA ŠUBIĆ ZRINJSKI 1909 u Zagrebu. Redatelj: Đuro Pre-jac, scenograf i kostimograf Branimir Šenoa
Tošo Lesić — Sulejman
- 127 Debisi PELEAS I MELISANDA 1923 u Zagrebu. Redatelj: Branko Gavela, scenograf: Ljubo Babić
Josip Križaj — Gold, Maja Stroci — Melisanda
- 128 Baranović LICITARSKO SRCE 1924 u Zagrebu. Redatelj i koreografi: Margareta Froman, scenograf: Maksimiljan Vanka
- 129 Mušorgski BORIS GODUNOV 1934 u Zagrebu. Redatelj: Branko Gavela, scenograf: Vaclav Skružni Josip Križaj — Boris

HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE U SPLITU

- 130 SREBRNI ČEKIĆ I ZIDARSKA LO-PATICA, alat što ga je splitski grada-načelnik upotrebo prilikom svečano-sti polaganja temeljnog kamena današnje zgrade Narodnog kazališta u Splitu 1891
- 131 PRVO GOSTOVANJE ZAGREBAČKE DRAME U SPLITU 1893 prilikom svečanog otvaranja kazališne zgrade. Program
- 132 PRVO GOSTOVANJE ZAGREBAČ-KE DRAME U SPLITU 1893 prilikom svečanog otvaranja kazališne zgrade. Plakat

HRVATSKO NARODNO
KAZALIŠTE U OSIJEKU

133 SVEČANA PREDSTAVA U SLAVU
OTVARANJA novog kazališta 1907.
Plakat

134 HRVATSKO NARODNO KAZALI-
ŠTE U OSIJEKU, sagrađeno 1907

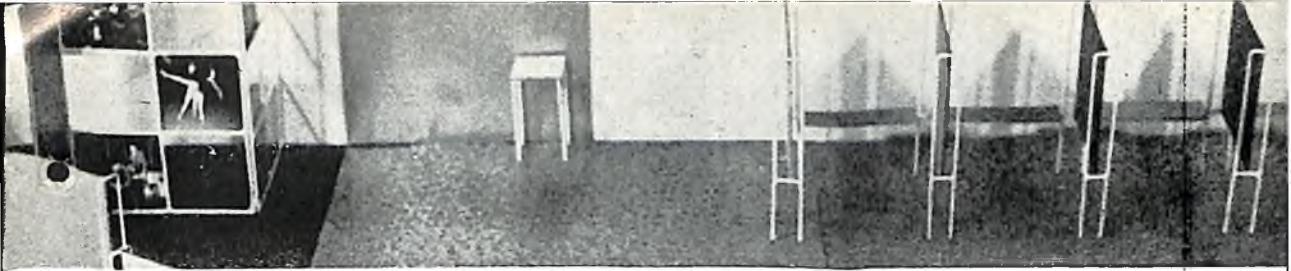
135 PISMO NIKOLE ANDRIĆA, prvog
intendanta osječkog kazališta, upu-
ćeno prilikom 20 godišnjeg jubileja
osječkog kazališta 1927

136 Krleža U LOGORU 1937 u
Osijeku. Plakat

HRVATSKO NARODNO
KAZALIŠTE
U ŠIBENIKU

137 STROP GLEDALIŠTA NARODNOG
KAZALIŠTA U ŠIBENIKU, na kome
je alegorija Dalmacije i apoteoza Ni-
kole Tomazea. Svečano otvaranje ka-
zališne zgrade 1870

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE U LJUBLJANI

- 138 LJUBLJANA oko 1870
- 139 POŽAR STAROG POZORIŠTA U LJUBLJANI 1887
- 140 PREDSTAVE U LJUBLJANSKOJ ČITAONICI I ZEMALJSKOM POZOŘIŠTU: 1864, 1865, 1865, 1866. Plakati
- 141 „O NARODNEM GLEDIŠU (TEATRU) SLOVENSKEM“, „Novice“ 1862
- 142 PREDLOG JANEZA BLAJVAJSA u zemaljskom zboru u Ljubljani 1865 za stalne slovenačke predstave u Zemaljskem pozorištu
- 143 JANEZ BLAJVAJS i dr. LOVRO TOMAN iz staro-slovenačke generacije
- 144 STATUTI Dramatičkog društva u Ljubljani 1868 sa dopisom društva 1869
- 145 PREDSTAVE DRAMATIČKOG DRUŠTVA u Ljubljani 1868, 1869 sa prvim oficijelnim nastupom društva u Zemaljskom pozorištu u Ljubljani. Plakati
- 146 „SLOVENSKA TALIJA“ Serežan – izdanja Dramatičkog društva: Priročna knjiga, Veronika Deseniška, Belin, Zbirka, Išče se odgojniki. Naslovne strane
- 147 Kukuljević TURCI PRI SISKU, u Slovenskom pozorištu u Ljubljani 1872. Glumci: Noli, Podkrajškova i Šmit
- 148 JOSIP NOLI, tajnik društva, operski pevač i režiser, Ljubljana
- 149 IVAN MURNIK, predsednik društva, Ljubljana
- 150 PETER GRASELI, predsednik društva i glumac, Ljubljana
- 151 Dr. VALENTIN ZARNIK, odbornik društva, Ljubljana
- 152 Dr. JOSIP VOŠNJAK, odbornik društva i dramski pisac, Ljubljana
- 153 JANKO KERSNIK, tajnik društva, dramski pisac i kritičar, Ljubljana
- 154 FRAN GERBIČ, operski pevač i osnivač slovenačke Opere, Ljubljana
- 155 JOSIP JURČIĆ, predsednik društva i dramski pisac, Ljubljana
- 156 FRAN LEVEC, odbornik društva i pisac, Ljubljana
- 157 Dr. IVAN TAVČAR, predsednik društva i pisac, Ljubljana
- 158 FRAN GOVEKAR, odbornik društva i dramski pisac, Ljubljana
- 159 OTVORENJE Novog Zemaljskog pozorišta u Ljubljani 1892. Plakat
- 160 ANTON CERAR-DANILO, glumac i režiser, Ljubljana
- 161 HINKO NUČIĆ, glumac, glavni režiser u Slovenskom gledališču u Ljubljani 1904–12

- 162 AVGUSTA CERAR-DANILOVA u glavnoj ulozi Vojnovićeve drame „Ekvinocij“, Ljubljana
- 163 ZOFIJA BORŠTNIKOVA-ZVONARJEVA u glavnoj ulozi Šilerove drame „Marija Stuart“, Ljubljana
- 164 IRMA POLAKOVA u jednoj operetnoj sceni, Ljubljana
- 165 NANA VINTROVA kao Lepa Vida na premjeri istoimene Cankarove drame, Ljubljana
- 166 ANTON VEROVŠEK, glumac i režiser, kao Blaž Mozol u narodnoj igri „Rokovnjači“, Ljubljana
- 167 IGNACIJ BORŠTNIK, glumac i režiser, kao Hamlet, Ljubljana
- 168 „TALIJA“ i „SAMO“ Ljubljana. Naslovne strane
- 169 Blo dek V VODNJAKU, Iipayec TEHARSKI PLEMičI, Ferster GORENJSKI SLAVČEK, Šekspir HAMLET, Aškec IZMAJLOV. Plakati premijera Cankarovih drama
- 170 JAKOB RUDA, KRALJ NA BETAJNOVI, ZA NARODOV BLAGOR. PROHUJAŠE V DOLINI ŠENTFLORJANSKI, LEPA VIDA, HLAPCI. Plakati premijera Cankarovih drama
- 171 TUGOMER, premijera Jurčičeve historijske drame 1919 u Ljubljani. Austrijska cenzura je skoro 50 godina sprečavala i više puta zabranila prikazivanje ove originalne drame. Plakat
- 172 JOSIP RIJAVEC, operski pevač, kao Kavardosi u Pučinijevoj „Toski“, Ljubljana
- 173 MARIJ ŠIMENC, operski pevač, kao Bajaco u istoimenoj Leonkavalovoj operi, Ljubljana
- 174 SAVA SEVEROVA kao baronica Kasteli u drami Miroslava Krleže „Gospoda Glembajevi“
- 175 ZVONIMIR ROGOZ kao Hamlet, Ljubljana
- 176 EMIL KRALJ kao Caleb u Dikensovom „Cvrčku na ognjištu“, Ljubljana
- 177 U LJUBLJANU JE DAJMO, scena iz Ogrinčeve komedija, Ljubljana
- 178 Jurčič - Golija DESETI BRAT, u inscenaciji Ivana Vavpotiča Drenovec — Lovro, Levarjeva — Manica
- 179 VDOVICA ROŠLINKA, scena iz Golarovе komedije, Ljubljana
- 180 IVAN CANKAR, dramski pisac i strog i pratilec rada Slovenskog gledališča u Ljubljani
- 181 OTON ŽUPANČIČ, pesnik i reformator rada Slovenskog gledališča u Ljubljani
- 182 MARIJA NABLOCKA kao profesor dr. Mozoljc u Fodorovoj komediji „Matura“ 1938

NARODNO POZORIŠTE U BEOGRADU

- 183 BEOGRAD oko 1849
- 184 SPISKOVSKI PRILOŽNIKA za podizanje zgrade Narodnog pozorišta u Beogradu 1852., esnafa: abadžijskog, meandžijskog, opančarskog, bakalskog, lecederskog i dr. Sredstva za podizanje stalne pozorišne zgrade u Beogradu, pored državne pomoći, obezbeđivalo je građanstvo
- 185 ZGRADA NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU, sagradena 1869, prvobitni izgled
- 186 Maletić POSMRRTNA SLAVA KNEZA MIHAJLA. Ovom predstavom je svečano otvorena zgrada Narodnog pozorišta u Beogradu 30. oktobra 1869. Plakat
- 187 ALEKSA BAČVANSKI (1832—81), prvi reditelj i glumac u novootvorenom Narodnom pozorištu u Beogradu
- 188 TOŠA JOVANOVIĆ u komadu Sirotinjski advokat od Merisa 1872 u Beogradu
- 189 MILOŠ CVETIĆ (1845—1905) kao Stanoje Glavaš (Đura Jakšić: Stanoje Glavaš) 1878 u Beogradu
- 190 Šiler DON KARLOS, Narodno pozorište u Beogradu 1882. Reditelj Miloš Cvetić. Plakat
- 191 MARIJA JELENSKA (1852—82) istaknuta glumica iz prvog ansambla Narodnog pozorišta u Beogradu
- 192 PROJEKAT DRUGOG ZAKONA o Narodnom pozorištu iz 1870; u tekstu se Narodno pozorište tretira kao državna ustanova: naziv „Kraljevsko srpsko Narodno pozorište“ pojavljuje se tek 1882
- 193 UHVACENI ĐAVO I 15 ARAPA, plakati cirkuskih trupa koje su zabavljale beograđane istovremeno kad se osniva pozorište 1868, 1869
- 193a MILKA GRGUROVA (1862—1924) velika srpska tragedkinja, Beograd
- 194 MILKA GRGUROVA (1862—1924) velika srpska tragedkinja, kao Debora (S. Mozental: Debora) 1886 u Beogradu
- 195 Daci VELIKE ŠKOLE U BEOGRADU, 1885 sa BRANISLAVOM NUŠIĆEM kao Don Karlošom i TOŠOM JOVANOVIĆEM — rediteljem, u koštima za Šilerovu dramu „Don Karlos“
- 196 VELA NIGRINOVA kao Margareta Gotje (A. Dima: Gospoda s kamelijama) 1893 u Beogradu
- 197 MILORAD PETROVIĆ (1864—1928) kao Miloš Obilić i TOŠA ANASTASIJEVIĆ (1851—1895) kao Murat, u drami Jovana Subotića „Boj na Kosovu“ oko 1890 u Beogradu
- 198 PERA DOBRINOVICI (1853—1923) jedan od najvećih jugoslovenskih dramskih umetnika svih vremena

- 199 PERA DOBRINOVIC (1853—1923) veliki srpski realistički glumac kao JANO u komadu „Ridokosa“ od Lučića oko 1890
- 200 MILORAD GAVRILOVIĆ (1861—1931) reditelj i jedan od najvećih glumaca Narodnog pozorišta u Beogradu od 80-tih godina, u Ogrizovićevoj drami „U Bečkom novom mestu“
- 201 ZORKA TODOSIĆ (1864—1936) popularna beogradска subreta i tumač naslovnih uloga u komadima s pevanjem, 80-tih godina prošloga veka
- 202 PERSA PAVLOVIĆ (1865—1944) proslavljeni tumač domaćih likova u realističkom repertoaru, kao Kata (Nušić: „Iza božijih leđ“) 1909 u Beogradu
- 203 ILIJA STANOJEVIĆ (1850—1930), popularni beogradski komičar, kao Papa Nasko u svome komadu „Dorćolska posla“ 1908 u Beogradu
- 204 GLUMCI NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU, snimljeni u kostimu i masci za Sterijine komedije „Beograd nekad i sad“ i „Zla žena“. Stoj (s leva na desno): Lujza Stanojević, Ilija Stanojević, Dragutin Petrović, Lena Gavrilović, Coca Đorđević, Julka Jovanović, Bogoboj Ručović, Persa Pavlović. Sede: Mileva Radulović, Zorka Todosić, Sava Todorović, 1898 u Beograd
- 205 ANSAMBL NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU 1898
- 206 BOGOBOJ RUCOVIĆ (1869—1912) jedan od najmarkantnijih predstavnika nove glumačke generacije koja podmlađuje trupu Narodnog pozorišta u Beogradu krajem prošlog veka
- 207 SOFIJA-COCA ĐORĐEVIĆ (1880—1908) profinjeni tumač likova u psihološkoj drami koja se javlja na beogradskoj sceni početkom XX veka
- 208 ČLANOVI NARODNOG POZORIŠTA u Beogradu 1901 sa upravnikom Branislavom Nušićem
- 209 DOBRICA MILUTINOVIĆ kao Maksim Crnojević u istoimenoj drami Laze Kostića 1902 u Beogradu
- 210 Kostić PERA SEGEDINAC, Narodno pozorište u Beogradu 1908 Reditelj Ljuba Stanojević. Plakat
- 211 DRAGA SPASIĆ (1876—1938) kao Koštana, jedna je od prvih srpskih školovanih pevačica i prva Koštana, istaknuti borac naprednog pokreta
- 212 Leonkavalo BAJACO 1908 u Beogradu. Plakat Početkom ovog veka u Beogradu su čjeni ozbiljni pokušaji da se uspostavi stalna opera. Na predstavi je gostovao poznati poljski pevač Ernesto Kamarota
- 213 GLEDALIŠTE NARODNOG POZORIŠTA U BEOGRADU, sa poslednje predstave pred Prvi svetski rat u maju 1914 U ložama, prvi levo: Milan Predić, upravnik; u IV redu partera, drugi s leva: pesnik i pozorišni pisac Milutin Bojić
- 214 Nušić PUT OKO SVETA, na sceni Narodnog pozorišta u Beogradu 1911
- 215 Milan Ogrizović HASANAGINICA, na sceni Narodnog pozorišta u Beogradu 1918, sa Marijom Taborskom u naslovnoj ulozi (prva s leva)
- 216 Nušić NAHOD, Narodno pozorište u Beogradu 1923. Reditelj Mihailo Isajlović, scenograf Leonid Brailovski. Plakat
- 217 Gorki NA DNU, u izvođenju MOSKOVSKOG HUDOŽESTVENOG TEATRA, na sceni u Beogradu 1924
- 218 Stevan Sremac-Jovan Buđanić ZONA ZAMFIROVA 1924, Beograd Ličnosti (s leva): Zora Zlatković, Persa Pavlović, Dimitrije Ginić, Nada Paranos, Leposova Todorović; (kleče): Teodora Arsenović (levo) i Roksanda Luković. Reditelj Dimitrije Ginić

- 219 Čehov IVANOV 1924 u Beogradu
Stoje s leva: Dobrica Milutinović, Dara Milošević, Dušan Radenković, Boža Nikolić, Dragoljub Gošić i Desa Dugalić. Sede s leva: Persa Pavlović, reditelj Hrisan Cankov, gost iz Sofije, i Anka Vrbanić
- 220 Leo Delib KOPELIJA 1925 u Beogradu. Koreografija i režija Aleksandar Fortunato, scenografija Vladimir Žedrinski. Plakat
- 221 Stefanović SMRT UROŠA V, u Beogradu 1926
- 222 DUŠAN RADENKOVIĆ — Car Dušan, VOJA JOVANOVIĆ — Uroš V, u Beogradu 1926
- 223 Bernard Šo SVETA JOVANKA sa Nadom Riznić u naslovnoj ulozi 1926 u Beogradu. Reditelj Mihailo Isailović
- 224 Pirandello ŠEST LICA TRAŽE PISCA, 1926 u Beogradu
- 225 Šekspir UKROČENA GOROPAD, 1926 u Beogradu. Reditelj Branko Gavala, scenograf Vladimir Žedrinski
- 226 BRANISLAV NUŠIĆ tumači ŽANKI STOKIĆ naslovnu ulogu u Gospodi ministarki 1929 u Beogradu
- 227 RAŠA PLAOVIĆ kao Hamlet 1930 u Beogradu
- 228 Jakić JELISAVETA KNJEGINJA CRNOGORSKA u Beogradu 1932 Reditelj Radoslav Vesnić, scenograf Stanislav Beložanski
- 229 Nušić OŽALOŠĆENA PORODICA u Beogradu 1934. Reditelj Josip Kulinđžić
S leva: Fran Novaković — Proka, Zora Zlatković — Gina, Žanka Stokić — Sarka, Viktor Starčić — Mića, Marko Marinković — Trifun
- 230 Mušorgski HOVANŠĆINA 1935 u Beogradu. Reditelj Uluhanov, scenograf Vladimir Žedrinski. Plakat
- 231 Dr. Viktor Novak PREMIJERA HOVANŠĆINE NA BEOGRADSKOJ POZORNICI — Pravda 13 X 1935
- 232 NIKOLA GOŠIĆ kao Jovanča Micić u Nušićevoj komediji „Put oko sveta“ 1935 u Beogradu
- 233 Panović PEČALBARI 1936 u Beogradu
- 234 DUŠAN RADENKOVIĆ kao „Čovek s nogom“ (Nušić: Put oko sveta) u karikaturi Žedrinskog u Beogradu 1937
- 235 Bulgakov MOLIJER 1938 u Beogradu. Reditelj i scenograf Bojan Štupica. Delo je posle premijere na zahtev vlasti skinuto s repertoara. Plakat
- 236 Prikaz Čapekove BELE BOLESTI od Dušana Krunića (Pravda 13 III 1938). Karakterističan je „post skriptum“ ovoga članka: „Ako naše pozorište nema moralne hrabrosti da primi odgovornost za integralnost jednog teksta, i to pacifističkog, onda to, odišta, nije ni slava ni kultura“. Bilo je to vreme kada je Hitlerova sila počela da tiraniše Evropu
- 237 Konjović ŽENIDBA MILOŠEVA (Vilin veo), Opera Narodnog pozorišta u Beogradu 1923
- 238 KSENIJA ROGOVSKA kao Pavle i JOSIP RIJAVEC kao Lujo u operi SUTON od Stevana Hristića 1925 u Beogradu
- 239 ŽIVOJIN TOMIĆ popularni tenor Beogradske opere, kao Vojvoda od Mantove (Verdi: Rigoletto) 1925
- 240 Baranović LICITARSKO SRCE, Balet Narodnog pozorišta u Beogradu 1927
- 241 Stravinski PETRUŠKA, Balet Narodnog pozorišta u Beogradu 1928
- 242 Čajkovski ČOVEK I KOB (V simfonija), Balet Narodnog pozorišta u Beogradu 1934
- 243 Borodin POLOVECKI LOGOR, Balet Narodnog pozorišta u Beogradu 1934

- 244 FJODOR ŠALJAPIN kao Boris Godunov na sceni Beogradske opere prilikom gostovanja novembra 1935
- 245 SLOBODAN MALBAŠKI (1917–1944) kao Vojvoda od Mantove u operi Rigoletto, Beograd 1941. Poginuo na srpskom frontu
- 246 UMETNIČKO POZORIŠTE u Beogradu 1938. Dva programa

MALO POZORIŠTE U BEOGRADU

- 247 Sretenović NEMANJA 1905 — Biblioteka Malog pozorišta. Naslovna strana

POZORIŠTE „ORFEUM“ U BEOGRADU

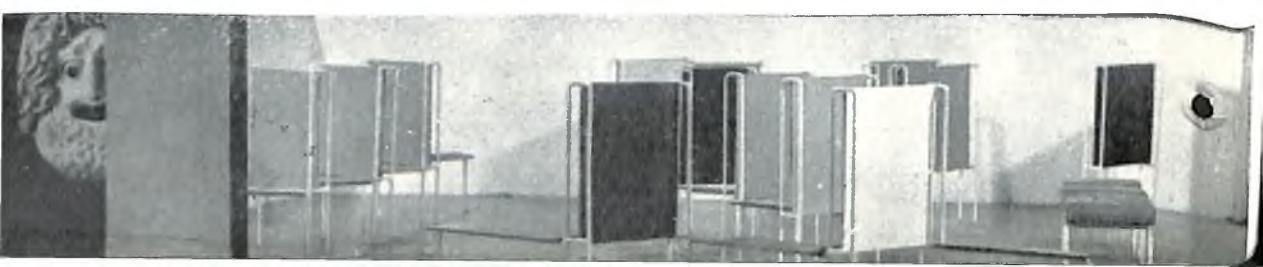
- 248 BRANA CVETKOVIĆ (1875—1942) pisac, glumac, osnivač i upravnik pozorišta „Orfeum“
- 249 DOPISNICA BRANINOG ORFEUMA s kraja prošlog veka
- 250 PROGRAM Braninog ORFEUMA iz 1901
- 251 SATIR, zabavni list iz 1902, uredio Brana Cvetković. Naslovna strana
- 252 BRANINO POZORIŠTE ORFEUM, plakat sa programom 1908

P O Z O R I Š T E „SINDELIĆ“ U NIŠU

- 253 ČLANOVI NIŠKOG POZORIŠTA SINDELIĆ iz 1895. Stoe s leva: Lenka Hadžić, Bogoboj Rucović, Katica Rucović, prof. Mih. Gavrilović, Aleksandra Milojević. Sede s leva: Aleksandar Milojević (upravnik „Sindelića“) Zorka Milojević, Protićka i Đorica Protić
- 254 ANSAMBL NIŠKOG POZORIŠTA SINDELIĆ početkom XX veka

VOJNIČKA POZORIŠTA U VРЕМЕ И СВЕТСКОГ РАТА

- 255 PREDSTAVA IZBEGLIH SRPSKIH GLUMACA u Atini 1916, sa Perom Dobrinovićem u naslovnim ulogama. Program
- 256 VOJNIČKO POZORIŠTE U BIZERTI 1917. Program na francuskom jeziku
- 257 VOJNIČKO POZORIŠTE U BIZERTI (Afrika) sa vojnicima u publici 1917
- 258 GLUMCI SRPSKOG VOJNIČKOG POZORIŠTA U BIZERTI (Afrika) u kostimima za komad „Đido“ od Janka Veselinovića 1917
- 259 BOSANSKO-HERCEGOVAČKO VEĆE u Srpskom vojničkom pozorištu u Bizerti (Afrika) 1917. Plakat
- 260 BOJ NA KOSOVU u Srpskom logorskom vojničkom pozorištu u Bizerti (Afrika) 1918
- 261 KNEZ IVO OD SEMBERIJE u Vojničkom pozorištu IX pešadijskog puka 1918. Plakat

PUTUJUĆA POZORIŠTA

„SUZA I SMEH“

„Drumovima hode samo hajduci i glumci“

Putujućim pozorištima pripada posebno mesto u istoriji jugoslovenskih pozorišta, kao začetnicima profesionalizma i nosiocima jugoslovenske ideje kroz sve porobljene jugoslovenske oblasti.

Pre više od sto godina javljaju se u Vojvodini a nešto kasnije u Srbiji i Hrvatskoj.

Nošena žarkim rodoljubljem i umetničkim zanosom, boreći se sa nemaštinom, zaostalošću i nerazumevanjem sredine, ove mnogobrojne družine decenijama krstare po svim jugoslovenskim oblastima, gde postaju jezgro za osnivanje stalnih pozorišta.

Tek Uredbom od 1911 zakonski je regulisan njihov položaj i neka među njima, jer ovu svoju patriotsko-prosvetnu misiju nisu sva obavljala sa istom savesnosti i časti, postala su povlašćena, sa imenima srpskih dramatičara i glumaca: „Gundulić“, „Joakim Vujić“, „Stefanija“, „Trifković“ i „Toša Jovanović“.

Istovremeno putujuće družine decenijama daju velikim scenama najbolje glumačke snage.

262	PUTUJUĆA DRUŽINA DRAGUTINA JOVANOVIĆA — GUTE u Šapcu 1886	266	JULKA BAKIĆ, putujuća glumica, kao Zulejka 90-tih godina prošlog veka
263	FOTIJA ILIČIĆ (1845—1911) jedan od prvih upravnika prvih putujućih družina	267	PUTUJUĆA DRUŽINA FOTIJA ILIČIĆA u Obrenovcu 1893. Plakat
264	LAZA POPOVIĆ (1838—92) kao Miloš Obrenović, jedan je od prvih članova Narodnog pozorišta u Beogradu, putujući glumac, a kasnije upravnik sopstvene putujuće trupe	268	PUTUJUĆE POZORIŠTE ILIJE JOKIĆA 1905. Plakat pisani rukom poslužio je kao kartica za pismo (dole) jednog glumca iz družine
265	PUTUJUĆE POZORIŠTE „SUZA I SMEH“. Ulaznica	269	PUTUJUĆE GLUMICE. S leva: Julka Bakić, Zorica Branković, Mara Naušović i Nevenka Jovanović oko 1905
270	PUTUJUĆA DRUŽINA JOVANA BUNIĆA u Vrnjačkoj Banji 1909		

RAZVOJ POZORIŠTA U BOSNI I HERCEGOVINI

U Bosni i Hercegovini, gdje je tudinska vlast najduže trajala, razvitak pozorišne umjetnosti bio je u izvjesnom zakašnjenju, imao specifične uslove i kretao se posebnim putem.

Putujuće pozorišne družine, tako pod budnim okom okupatorske uprave, bile su stalna i najbliža veza sa ostalim južnoslovenskim zemljama i uajsigurniji rasadnici oslobođilačkih ideja koje su ovamo neprekidno strujale preko Save i Drine. Najveći umjetnici u pozorišnom životu Srbije, Vojvodine i Hrvatske bili su ovdje česti gosti i oni su tu, na nemirnom tlu porobljene Bosne, možda više i intenzivnije nego na drugim mjestima, tumačeći želje i nevolje narodne, izgarali u svojoj umjetnosti.

Pa iako smo kasno došli do svojih stalnih pozorišnih ustanova, mi smo — više od naših kulturnih i nacionalnih centara, koji su imali svoje stalne pozorišne kuće — imali sreću da ih gledamo sve, zajedno sa putujućim družinama — godinama, decenijama. Zajedno sa njima u naše krajeve dolazile su i ideje jugoslovenstva. Ideje bratstva i jedinstva. Ideje Revolucije.

H. D.

TURSKI PERIOD

- 271 STEVO PETRANOVIĆ (1835—1913) osnivač i reditelj pozorišne trupe u Tešnju 1864
- 272 LIKOVI DILETANATA iz redova sarajevskih trgovaca Srba, iz pozorišne grupe braće Despića u Sarajevu 1875
- 273 TIPOVI LUTKARSKOG KARADOZOPOZORIŠTA, originalnog bosanskog spektakla koji je u igri sjenki predstavljao vrlo zanimljiv izraz tajanstvenih duhovnih treperenja u širokim narodnim masama Bosne. Poslednje predstave prikazane su 1932
- 274 MOLBA LAZE POPOVIĆA, upravitelja putujućeg pozorišnog društva iz Sentomaša, austrougarskom Generalnom konzulu u Sarajevu (10. februara 1874) da od turskih vlasti u Bosni izdještвује dozvolu za gostovanje u Sarajevu
- 275 PREDLOG LAZI POPOVIĆU, otomanskog Zemaljskog upravnog Vijeća (Idare Vilajet) od 28 aprila 1874 da u Sarajevu izgradi pozorišnu zgradu i otvari pozorište
- 276 MOLBA FOTIJA ILIČIĆA upravitelja sprskog putujućeg društva iz Babine Grede, bosanskom veziru, da mu dozvoli gostovanje u Sarajevu i ostatim krajevima Bosne i Hercegovine 1875
- 277 RIJEŠENJE BOSANSKOG VILAJETA kojom se odbija molba Fotija Iličića za gostovanje njegove pozorišne druzine u Sarajevu 1875
- 278 PRVI ČLANAK O TEATRU U BOSNI, štampan u listu „Đulšen saraj“ (Sarajevski cvijetnik) 7. marta 1870, povodom predstava u „Internacionalnom pozorištu“ engleskog konzula Holmsa
- 279 DOM ESAD EFENDIJE UZUNIĆA u Sarajevu u kojem je od 1866 do 1871 djelovalo „Internacionalno pozorište“ engleskog konzula Holmsa

AUSTROUGARSKI PERIOD

- 280 NAJSTARJI POZORIŠNI PLAKAT IZ BOSNE. Gostovanje putujućeg pozorišta Đ. K. Protića u Sarajevu 1878. Ovo je bilo prvo gostovanje pozorišnih putujućih trupa u Bosni posle okupacije austro-ugarskih trupa
- 281 ŠPIJUNSKI IZVEŠTAJ austrougarskoj Zemaljskoj vladi u Sarajevu iz Kostajnice 1881 o velikosrpskoj propagandi i „političkoj misiji“ pozorišne družine Fotije Iličića. U izveštaju se traži da vlada zabrani Iličićevoj družini putovanje po Bosni i Hercegovini
- 282 PLAN POZORIŠNE ZGRADE DIMITRIJA JEFTANOVIĆA u Sarajevu, 1890. Izgradnju je zabranila austro-ugarska vlast
- 283 DRUŠTVENI DOM U SARAJEVU, sagrađen 1898. Otvaranje zgrade izvršio Silvije Strahimir Kranjčević, uz sudelovanje Marije Ružičke Stroci, Miše Dimitrijevića i dr. U njoj i danas deluje Narodno pozorište BiH
- 284 MIKA CRNOGORČEVIĆ, osnivač prvog bosansko-hercegovačkog narodnog pozorišta u Tuzli 1898
- 285 IZ NACRTA PROGRAMA GLUMCA RAD. DINULoviĆA za osnivanje stalnog narodnog pozorišta za Bosnu i Hercegovinu 1912
- 286 ZABRANA RADNIČKOM DRUŠTVU „PROLETER“ izvođenja dramatizacije romana „Mati“ od Maksima Gorčkog „radi svoje kažnjive sadržine i i tendencije“ 1910. Zabranio vladin povjerenik za Sarajevo
- 287 PETAR KOČIĆ (1876—1916), pisac satire „Jazavac pred sudom“ i predsednik Srpskog diletantorskog pozorišta za BiH u Sarajevu

IZMEĐU DVA RATA

- 288 SVEČANO OTVORENJE NARODNOG POZORIŠTA U SARAJEVU. Otvorenje je izvršeno 14. novembra 1920 u Tuzli. Plakat
- 289 Molijer UOBRAŽENI BOLESNIK u Narodnom pozorištu u Sarajevu 1921. Režija Vereščagina
- 290 ANSAMBL NARODNOG POZORIŠTA U SARAJEVU 1925 sa upravnim 1920 u Tuzli. Plakat
- NARODNO POZORIŠTE
U BANJA LUCI
- 290a RJEŠENJE O OSNIVANJU NP u Banja Luci 1930
- 290b Krleža GOSPODA GLEMBAJEVI u Banja Luci 1935

RAZVOJ POZORIŠTA U CRNOJ GORI

Prve pojave pozorišnog života u Crnoj Gori javljaju se oko 1883., kada je Cetinje imalo jedva hiljadu stanovnika.

Članovi Čitaonice, obrazovani ljudi, na jednom sastanku odluče da igraju „Balkansku caricu“ Nikole I., ne čekajući da nađe kakva „skitačka pozorišna družina“ čiji članovi „ne umiju govoriti po naški“. Među prvima glumili su 1884/85 Simo Matavulj, Laza Kostić, Serdar Janko Vukotić, Jovan Lipovac i drugi. Ženske uloge igraju učenice Devajačkog instituta. U tom periodu je značajno i podizanje pozorišne zgrade „Zetski dom“. Pozorišni diletantizam vezan za čitaonice biće vrlo intenzivan poslednjih dvadeset godina XIX veka i u drugim gradovima, naročito u Nikšiću, Podgorici, Ulcinju, Baru.

Posle dvadesetšest godina neprekidnog delovanja, Cetinjsko pozorišno društvo postalo je 15. maja 1910. godine državna ustanova, Knjaževsko-crnogorsko narodno pozorište, a ansambl je popunjeno odličnim profesionalnim putujućim glumcima. Pozorište vrlo uspešno debituje, ali je balkanski, a zatim prvi svetski rat, prekinuo rad prvog crnogorskog profesionalnog pozorišta.

Između dva rata osniva se 1931. godine Narodno pozorište Zetske banovine koje u ansamblu ima poznate glumce i reditelje: Bogića, Kosića, Srđanovića, Geca, Cvetkovića, Pavla Sluku, Kolašinca i dr.

U njemu deluje istaknuti glumac Špiro Mugoša, Narodni heroj, poginuo u NOB-u.

M. N.

- 291 JOVAN PAVLOVIĆ, predsednik Cetinjske čitaonice, zaslužan za osnivanje pozorišta i podizanje „Zetskog doma“, 1884
- 292 BALKANSKA CARICA 1885. Plakat
- 293 LAZA KOSTIĆ (1841–1910) književnik, glumio na Cetinju 1884/85
- 294 SIMO MATAVULJ (1852–1907) književnik, glumio na Cetinju 1884/85
- 295 JOVAN LIPOVAC, jedan od prvih glumaca na Cetinju 1884
- 296 SERDAR JANKO VUKOTIĆ, jedan od prvih glumaca na Cetinju 1884
- 297 BLAŽO PETROVIĆ, ađutant kneza Nikole, jedan od prvih glumaca na Cetinju 1884
- 298 MARIJA PAVLOVIĆ kao DANICA (N. I: Balkanska carica) 1885 na Cetinju
- 299 HAMLET U PREVODU LAZE KOSTIĆA, štampan 1885 u časopisu „Crnogorka“ na Cetinju
- 300 NEDORASTAK od Fonvizina u prevodu Julije Petković, štampan 1889 u časopisu „Nova Zeta“
- 301 MEMORANDUM BRANISLAVA NUSIĆA upućen 1907 Knjazu Nikoli I o potrebi osnivanja profesionalnog pozorišta na Cetinju
- 302 ANDRIJA FIJAN kao Dejan (Nikola I: Balkanska carica) na gostovanju u Knjaževskom crnogorskom pozorištu na Cetinju 1910

- 303 VILHAROVA kao Danica (Nikola I: Balkanska carica) na gostovanju u Knjaževskom crnogorskom pozorištu na Cetinju 1910
- 304 BALKANSKA CARICA 1912. Plakat
- 305 DEO TAVANICE ZETSKOG DOMA, spaljenog 1916 od strane austrougarskog okupatora. Figure su Muze: Pozajmica, Skulptura, Tanac
- 305a Zavesa u pozorišnoj sali „Zetskog doma“
- 306 ANSAMBL NARODNOG POZORIŠTA ZETSKE BANOVINE, Cetinje 1931
- 307 VASO KOSIĆ glumac i reditelj Narodnog pozorišta Zetske banovine, Cetinje 1932
- 308 NARODNI HEROJ ŠPIRO MUGOŠA, glumac Narodnog pozorišta Zetske banovine, kao Leone (Krleža: Gospoda Glembajevi), Cetinje 1932

RAZVOJ POZORIŠTA U MAKEDONIJI

„SKRB I UTEHA“

I u Makedoniji pod tudinskom vlašću pozorište ima u XIX veku oslobođilačku i prosvjetiteljsku misiju, vezanu za delovanje Jordana Džinota (1818—1882), sa ciljem kulturnog i nacionalnog budenja Makedonaca. To su dosada, pored nekih manje značajnih, prve poznate pojave pozorišne aktivnosti u Makedoniji.

Vreme do pred kraj XIX veka ispunjeno je gostovanjima raznih pozorišnih trupa: turskih karadoza, jermeških družina sa savremenim evropskim repertoarom, a naročito srpskih i bugarskih putujućih pozorišta, među kojima, velike družine Koste Dimitrijevića sa obimnim repertoarom, i trupe „Suza i smeh“ Radula Kanelija. Posle Hurijeta 1908., u Skoplju gostuje Narodno pozorište iz Beograda i Narodni teatar iz Sofije.

Najznačajnija je pojava, na prelazu iz XIX u XX vek, putujuće pozorište „Skrb i uteha“ Vojdana Černodrinskog, prvog profesionalnog i putujućeg makedonskog pozorišta, u kome se makedonski komadi prikazuju na makedonskom jeziku.

Vojdan Pop Georgijev-Černodrinski (1875—1951), iz Selca kod Debra, školuje se u Solinu, Sofiji, Švajcarskoj, u kojoj prekida studije pravnih nauka da bi došao za učitelja u Makedoniju. Još 1895. osniva u Sofiji pozorišnu trupu „Makedonski zgovor“, a kasnije trupu „Skrb i uteha“, koja obilazi sve debove Makedonije, a krajem 1903. gostuje u Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Požarevcu i Vranju.

Povodom gostovanja u Beogradu „Beogradske novine“ od 14. decembra 1903 pišu: „Makedonska pozorišna trupa postigla je sinoćnom predstavom kod „Kolarca“ sjajan uspeh. Publika je oduševljeno pozdravljala mnoge scene u veoma interesantnome komadu. G-da Crnodrinski, g.g. Crnodrinski, Kušev i hadži Dinić zaslužuju svako priznanje na lepoj i prirodnoj igri.“

Najpoznatiji pozorišni komad Černodrinskog, Makedonska krvava svadba, izvodi se i danas.

Odmah posle I svetskog rata osniva se u Skoplju pozorište u kome se glumi na srpskom jeziku jer makedonski jezik nije priznat; po shvatanju režima to je „dialekat“. Pozorišni komadi na makedonskom jeziku prikazuju se ilegalno ili cenzurisani.

Pod upravom Velimira Živojinovića-Masuke, Skopsko pozorište prikazuje nekoliko komada makedonskih pisaca na makedonskom jeziku. To su bile najposećenije predstave, u njima učestvuju glumci svili naših narodnosti i sa ljubavlju rade na tekstu a publika oduševljeno prihvata komade iz svog života i na svom jeziku.

Makedonsko pozorište rodilo se tek u Revoluciji.

M. N.

- 309 VOJDAN ČERNODRINSKI (1875—1951) pisac pozorišnih komada na makedonskom jeziku, osnivač i rukovodilac makedonske pozorišne trupe „Skrb i uteha”, krajem XIX veka
- 310 Černodrinski MAKEDONSKA KRVAVA SVADBA 1900, slika iz ropsstva pod Turcima, prvi pozorišni komad na čistom, sočnom makedonskom jeziku. Naslovna strana
- 311 PISMO V. ČERNODRINSKOG povodom gostovanja njegove trupe „Skrb i uteha” u Beogradu 1903, u sali „Kolarca”
- 312 PISMO LJUBE STOJANOVIĆA, ministra prosvete, povodom gostovanja trupe „Skrb i uteha” u Beogradu 1903
- IZ MEDU DVA RATA
- 313 LENČE KUMANOVČE Iljoskog, komad prvi put izведен na makedonskom jeziku u Narodnom pozorištu u Skoplju 1927/28, oduševljeno primljen kod publike i zato skinut sa repertoara. Plakat predstave iz 1936
- 314 PEČALBARI Panova iz 1936. Plakat
- 315 NAGAZIO ČOVEK Iljoskog iz 1937. Plakat
- 316 NOVAC JE UBISTVO Krle iz 1938. Plakat
- 317 ANTICA Krle iz 1940. Plakat
- 318 MILION MUČENIKA Krle iz 1940. Plakat

MAKETE

- 319 STARO POZORIŠTE U LJUBLJANI
1765—1887
- 320 ZGRADA SRPSKOG NARODNOG
POZORIŠTA U NOVOM SADU sa-
građena 1895, izgorela 1928
- 321 ZGRADA NARODNOG POZORI-
ŠTA U BEOGRADU, prvobitni izgled
- 322 TIP POZORNICE PUTUJUĆEG PO-
ZORIŠTA
- 323 TIP PARTIZANSKE POZORNICE
- 324 DESPIĆA KUĆA U SARAJEVU u ko-
joj su za vreme turske uprave 1871
—1878, izvođeni Sterija, Trifković
i dr.
- 325 ZETSKI DOM sagrađen 1884
- 326 POD ORLOVIM KRŠOM, letnja po-
zornica na Cetinju
- 327 PROJEKAT ZGRADE ATELJEA 212,
projektant Bojan Stupica

PLASTIKA

- 328 JOAKIM VUJIĆ (1772—1847) začet-
nik pozorišnog života kod Srba,
„otac srpskog pozorišta“, rad Alek-
sandra Zarina
- 329 STERIJA (1806—1856) veliki jugo-
slovenski komediograf, rad Riste Sti-
jovića
- 330 STERIJA (1806—1856) veliki jugoslo-
venski komediograf, rad Radmire Gra-
ovac
- 331 ALEKSA BAČVANSKI (1832—1909)
prvi reditelj i glumac NP u Beogra-
du, rad Sretena Stojanovića
- 332 ADAM MANDROVIĆ (1839—1912)
reditelj i glumac HNK u Zagrebu, NP
u Beogradu, NT u Sofiji

- 333 MARIJA RUŽIČKA STROCI (1850—
1937) najveća hrvatska dramska umet-
nica, punih 69 godina prvakinja HNK
u Zagrebu, rad Mile Vud
- 334 DIMITRIJE RUŽIĆ (1841—1912) ve-
liki srpski glumac romantičarske epo-
he, Novi Sad, rad Radmire Graovac
- 335 MILKA MARKOVIĆ (1869—1930)
velika srpska tragedkinja, Novi Sad,
rad Radmire Graovac
- 336 BRANKO GAVELA (1885—) reditelj
HNK u Zagrebu od 1914. Režира на
svim velikim jugoslovenskim scenama,
rad Jakoba Savinšeka
- 337 PERA DOBRINOVIC (1853—1923)
jedan od najvećih jugoslovenskih glu-
maca, Novi Sad, rad Sretena Stojan-
ovića
- 338 MILOVAN GLIŠIĆ (1847—1908) knji-
ževnik, prevodilac, pisac i zaslužni
pozorišni radnik, rad Đoke Jovanovića
- 339 BRANISLAV NUŠIĆ (1863—1938)
njoplodniji srpski komediograf i naj-
više prikazivan jugoslovenski dram-
ski pisac, rad Dušana Jovanovića
- 340 DOBRICA MILUTINOVIĆ (1880—
1956) jedan od najvećih srpskih glu-
maca romantičarskog pravca, veliki
srpski traged, Beograd, rad Sretena
Stojanovića
- 341 IGNACIJ BORŠNIK (1859—1919)
glumac, reditelj i rukovodilac Sloven-
skog gledališta u Ljubljani 1885—
1894; dugogodišnji član HNK u Za-
grebu, rad Borisa Kalina
- 342 IVAN LEVAR (1888—) istaknuti glu-
mac SNG u Ljubljani, ranije operski
bariton, rad Borisa Kalina
- 343 MARIJA VERA (1891—) istaknuta
glumica SNG u Ljubljani. Jedno vre-
me kod Rajnharta u Berlinu, rad Ja-
kova Savinšeka
- 344 ŠIPRO MUGOŠA istaknuti glumac
NP Zetske banovine, poginuo u
NOB-u i proglašen za Narodnog her-
roja

- 345 RAŠA PLAHOVIĆ kao Hamlet, rad Vladimira Zagordnjuka, Beograd 1949
- 346 LJUBIŠA JOVANOVIĆ kao Kralj u Hamletu, rad Vladimira Zagorodnjuka, Beograd 1949
- 347 VELA NIGRINOVA, plaketa
- 348 LAZA KOSTIĆ, plaketa
- 349 PRVI PEČAT SRPSKOG NARODNOG POZORIŠTA u Novom Sadu iz 1861., u bronzi
- 350 PRVI PEČAT NARODNOG POZO- RIŠTA u Beogradu iz 1868., u bronzi
- 351 PLAKETA STERIJINOG POZORJA

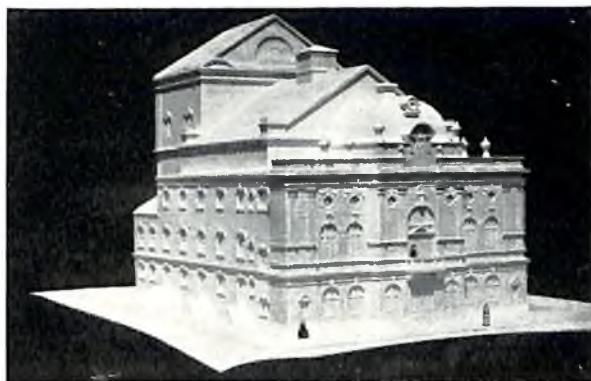
I S T O R I J S K A
S C E N O G R A F I J A

- 352 LJUBO BABIĆ skica za dekor „Tirene“ Marina Držića, Zagreb 1939
- 353 TOMISLAV KRIZMAN skica za dekor „Strženo košeno“ Krešimira Baranovića, Zagreb 1932

- 354 LEONID BRAILOVSKI skica za dekor „Nahoda“ Branislava Nušića, Beograd 1923
- 355 JOVAN BIJELIĆ Ivkova kuća u Nišu prema kojoj su rađene skice za dekor „Ivkove slave“ Stevana Sremca, Beograd 1922
- 356 VLADIMIR ŽEDRINSKI skica za dekor „Kavaljer s ružom“ Riharda Strausa, Beograd 1937

M A P E

- 357 I POZORIŠTA NA TERITORIJI JU-
GOSLAVIJE 1913 i 1939
- 358 II GOSTOVANJA SRPSKOG NA-
RODNOG POZORIŠTA od 1861—
1941
- 359 III GOSTOVANJA NP, HNK I SNG
DO I SVETSKOG RATA
- 360 IV POZORIŠTA U JUGOSLAVIJI
1945 i 1961
- 361 V GOSTOVANJA JUGOSLOVEN-
SKIH POZORIŠTA U INOSTRAN-
STVU OD 1945 DO 1960

NAŠE KAZALIŠTE

LIST KAZALIŠTA NARODNOG OSLOBODJENJA

BROJ 3 i 4

AUGUST I SEPTEMBAR

1944

POZORIŠTE U NARODNOOSLOBODILAČKOJ BORBI

Mnogobrojna partizanska pozorišta i pozorišne sekcije, u kojima je bio zvatan broj profesionalnih pozorišnih radnika i umetnika, po Oslobođenju postaju matice osnivanja novih pozorišta i pokretači obnove postojećih.

Glumci i umetnici proživeli su najteže časove i prešli sve puteve sa našom vojskom, svuda i pod svim uslovima.

Stalno u pokretu oni su u svakom mestu improvizovali pozornice, krojili kostime od padobrana i vreća, spremali programe po kućercima i štalama i uvek im je ostajalo snage da recituju, glume i podižu duh partizana.

Kazalište narodnog oslobođenja pri Vrhovnom štabu svojim predstavama i programima počelo je prvu posleratnu sezonu u NP u Beogradu, kao što su i partizanska pozorišta po ostalim republikama i oblastima bili matice osnivanja novih pozorišta i pokretači obnove postojećih.

Partizanskim pozorištima pripada posebno mesto u istoriji jugoslavenskih pozorišta.

- 362 TITO NA PREDSTAVI, Bihać 1942
- 363 TITO SA GLUMCIMA: sede (s leva na desno) Vjeko Afrić, Nada Borozan, Dara Lončar, TITO, Mira Đerić-Šobajić, Mira Afrić, Milan Vujičović, stoje (s leva na desno) Žorž Skrigin, Milan Vojnović, Joža Rutić, Đuka Tadić, Milan Vidmar
- 364 JOŽA RUTIĆ govori narodu i ranjenicima na priredbi, Drinići 1942
- 365 VJEKO AFRIĆ recituje iz Bogovićevog „Matije Gubca“, Drinići 1942
- 366 PARTIZANSKO POZORIŠTE i njegova publika, 1943
- 367 Nušić PROTEKCIJA, svečana predstava u čast Drugog kongresa USAOJ-a 1944. Plakat
- 368 PROGRAM Kazališta Narodnog Oslobođenja u organizaciji Crvenog krsta Jugoslavije 1944. Plakat
- 369 NAŠE KAZALIŠTE, list Kazališta Narodnog Oslobođenja broj 3-4, 1944
- 370 Gogolj REVIZOR na sceni Kazališta Narodnog oslobođenja povodom proslave Oktobarske revolucije 7. novembra 1943 u Jajcu
- 371 Leonov NAJEZDA na sceni Kazališta Narodnog oslobođenja u Bariju 1944
- ZAROBLJENIČKA
POZORIŠTA ZA VREMENJE
II SVETSKOG RATA
- 372 Zarobljenički logor u Nemačkoj za vreme II svetskog rata
- 373 ŠARENI PROGRAM u zarobljeničkom pozorištu „Boem“ u Nürnbergu, septembra 1942
- 374 GORSKI VIJENAC u zarobljeničkom pozorištu u Nürnbergu, januara 1942

Režija — Milan Bogdanović
Mlađa Veselinović — Iguman Stefan,
Milan Stanojević — Vojvoda Draško

375 MILAN BOGDANOVIĆ na sceni
zarobljeničkog pozorišta „Boem“ u
Nirnbergu

376 ZIDNI FRIZ POZORIŠNIH KOSTI-
MA zarobljeničkog pozorišta u Bar-
kenbiku (Pomeranija), decembra
1944, rad Pavla Vasića

377 GRIN GRIN SAN RATNOG ZA-
ROBLJENIKA, priredba norveških
zarobljenika 1942 godine. Plakat

378 ČLANOVI ZAROBLJENIČKOG PO-
ZORIŠTA u Hamelburgu (Nemačka)
za vreme II svetskog rata

379 STATISTIČKI PODACI o komadima,
rediteljima i glumcima iz jednog za-
robljeničkog pozorišta u Nemačkoj
za vreme II svetskog rata

NAPOMENA

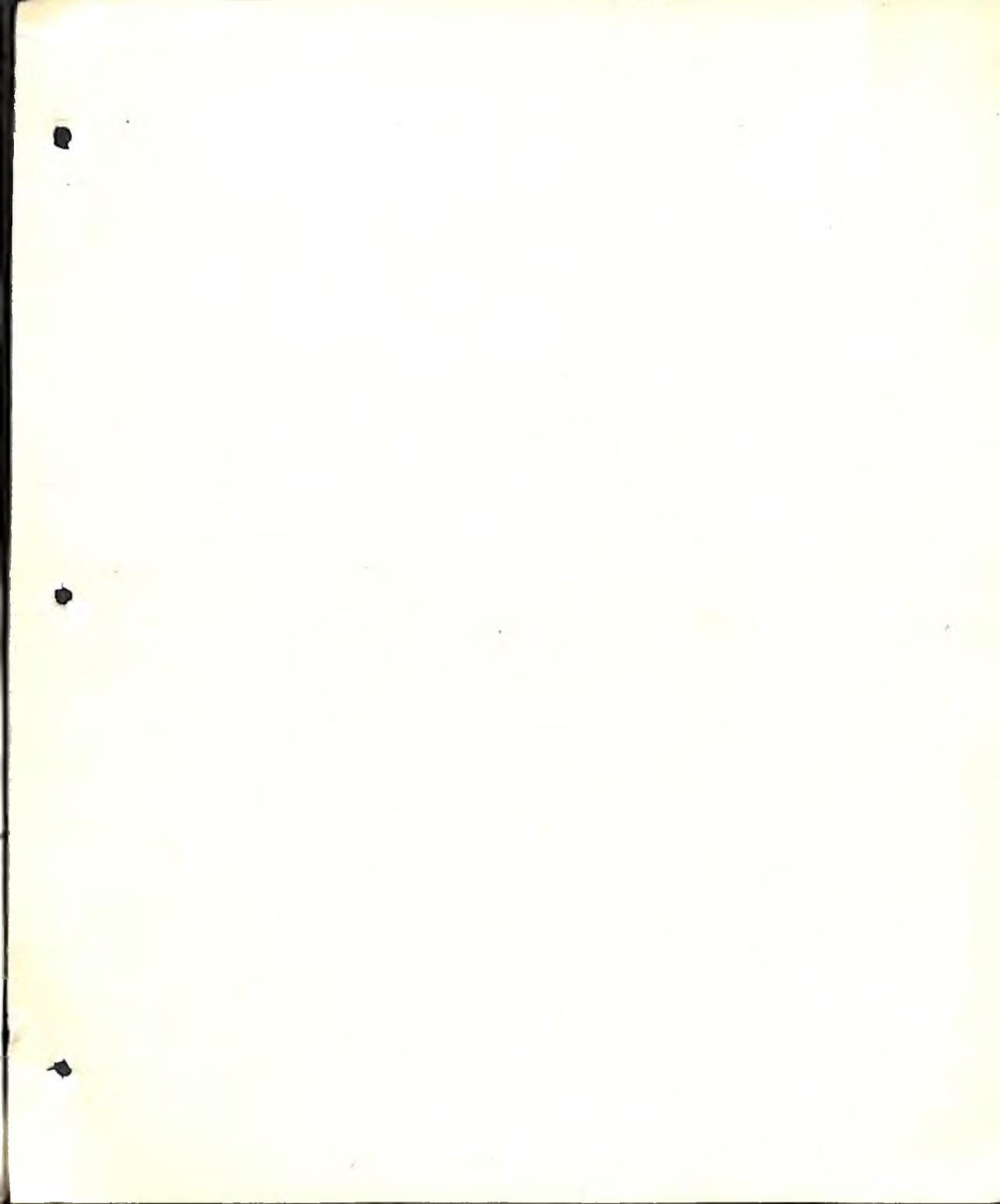
Zbog veoma malog prostora koji nam pruža ovaj Katalog, nismo uneli razdoblje Savremenog jugoslovenskog pozorišta jer nije bilo moguće dati ga u potpunosti.

Likovni prilozi
Vladislav Lalicki

Vinjete
Likovi lutkarskog Karadžoz pozorišta

Grafička oprema
Tihomir Maksimović

1861
1961

Zagreb.